

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. K.**, zast. Mgr. Janem Šarmanem, advokátem, se sídlem Brno, Pekárenská 12, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2006, č. j. 41 Cad 189/2005 – 8,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 4. 10. 2005, č. X, byla zamítnuta podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu s odůvodněním, že podle osobního listu důchodového zabezpečení zaslaného žalobci s předchozím rozhodnutím ze dne 27. 1. 2005, mu bylo započteno celkem 39 roků a 140 dnů pojištění. Dodatečně uplatněný a provedený zápočet zůstává však zcela bez vlivu na rozhodnutí ze dne 27. 1. 2005 o přiznání starobního důchodu ve výši 7551 Kč měsíčně, neboť zápočet náhrady za ztrátu na výděлку za období 1995 – 2004 nemá vliv na výši jeho důchodu, když je pro něho nadále výhodnější výpočet z vyměřovacího základu, ze kterého byl vyměřen předchozí důchod (v daném případě částečný invalidní důchod). Rozhodnutí ze dne 27. 1. 2005 zůstává proto i nadále v platnosti.

Ve včas podané žalobě žalobce (dále též „stěžovatel“) namítal, že v jeho případě se nejedná o započítání „druhu doby jako vedlejší činnosti v zaměstnání“, nýbrž o náhradu ztráty na výděлку po skončení pracovní neschopnosti z důvodu nemoci z povolání, dále o nezapočítání příslušných úroků a nezapočítání roků při pobírání náhrady za ztráty

na výdělků. Žalované vytýká, že nesprávně vyhodnotila zjištěné skutečnosti a na základě toho dospěla k vadným právním závěrům. Žádal proto o přezkoumání rozhodnutí „s možností navýšení jeho starobního důchodu“.

Krajský soud v Brně napadeným rozsudkem žalobě nevyhověl, neboť provedeným dokazováním, především obsahem dávkového spisu žalobce a v něm založených listinných dokladů, dovodil, že žalovaná postupovala správně, pokud podle § 56 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění žalobcovu žádost o zvýšení starobního důchodu zamítla. Odkázal na písemné vyjádření žalované, v němž popsala způsob výpočtu starobního důchodu a zdůraznil, že žalovaná správně použila ustanovení § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, neboť z dokladů založených v dávkovém spise zcela jednoznačně vyplývá, že před vydáním napadeného rozhodnutí (ze dne 4. 10. 2005), provedla výpočet starobního důchodu postupem stanoveným v ustanovení §§ 15 – 18 zákona č. 155/1995 Sb., a to poté, kdy stěžovatel doručil žalované rozsudek Okresního soudu v Třebíči sp. zn. 7 C 1021/95 a rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 49 Co 115/2003, na jejichž základě žalovaná započítala do vyměřovacího základu stěžovatele pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu v těchto rozhodnutích přiznanou náhradu za ztrátu na výdělků, a poté provedla porovnání, zda je pro stěžovatele výhodnější postupovat podle § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (podle něhož starobní, plný invalidní a částečný invalidní důchod pojištěnce, který pobírá nebo pobíral některý z těchto důchodů nebo důchod za výsluhu let, nesmí být vyměřen z nižšího výpočtového základu, než kolik činí výpočtový základ stanovený podle § 15 z osobního vyměřovacího základu, z něhož byl dřívější důchod vyměřen, vynásobeného koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o 2 roky předchází roku přiznání důchodu a přepočítacího koeficientu [§ 17 odst. 4] pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za poslední kalendářní rok rozhodného období, z něhož byl zjištěn osobní vyměřovací základ při přiznání dřívějšího důchodu) a dospěla ke shodnému závěru jako žalovaná, že postup podle § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pro stěžovatele výhodnější, neboť osobní vyměřovací základ takto vypočtený činí 18 993 Kč, avšak osobní vyměřovací základ za období let 1996 až 2003, i při zápočtu náhrady za ztrátu na výdělků činí pouze 13 047 Kč. Pokud stěžovatel namítal, že mu měla být započítána do doby pojištění celková doba evidence na úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání a nikoliv pouze 3 roky, pak ani v tomto směru krajský soud stěžovateli nepřisvědčil, naopak ztotožnil se s postupem žalované, která s odkazem na ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění z celkové doby stěžovatelovy evidence na úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání (od 1. 5. 1995 do 4. 2. 2005) započítala pouze 3 roky, neboť pracovní poměru u firmy M. a. s. T. skončil na základě dohody o rozvázání pracovního poměru ke dni 30. 4. 1995, jak vyplývá z usnesení Okresního soudu v Třebíči sp. zn. 7 C 90/95, které žalobce soudu předložil. Krajský soud proto žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel, prostřednictvím zvoleného advokáta, podal proti rozsudku Krajského soudu v Brně včas kasační stížnost, v níž se dovolával důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení. Zdůraznil, že ve svém produktivním věku byl zaměstnán u společnosti M. a. s. T., avšak z důvodu onemocnění nemocí z povolání a skutečností, že zaměstnavatel nenašel pro něho jinou práci, na kterou by jej převedl, došlo k ukončení pracovního poměru dohodou. Od 1. 5. 1995 do 4. 2. 2005 byl stěžovatel z výše uvedených důvodů evidován na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Onemocnění nemocí z povolání mu znemožnilo výkon jakékoliv

další práce, když ani úřadu práce se nepodařilo stěžovateli zprostředkovat zaměstnání odpovídající jeho zdravotnímu stavu, a to až do dne odchodu do starobního důchodu. Ztížení společenského uplatnění v důsledku onemocnění nemocí z povolání potvrdil též Okresní soud v Třebíči svým rozsudkem ze 12. 12. 2002, sp. zn. 7 C 1021/95, a Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 9. 2. 2005, sp. zn. 49 Co 115/2003. Těmito rozsudky byla stěžovateli přiznána náhrada za ztížení společenského uplatnění ve výši 6000 Kč a náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti v celkové výši 429 133 Kč spolu s úrokem z prodlení. Při vyměření jeho starobního důchodu však tato skutečnost nebyla vzata v úvahu a stěžovatel se proto cítí rozhodnutím žalované zkrácen na svých právech. Postup žalované při výpočtu jeho starobního důchodu je rozporný též s principy, na nichž je vystavěno celé právní odvětví sociálního zabezpečení. Starobní důchod nahrazuje mzdu či příjem z výdělečné činnosti a musí být přiměřený ztrátě, kterou občan utrpěl odchodem do důchodu. Výše důchodu je pak zcela v souladu s touto koncepcí vypočítána v závislosti na době pojištění, ať již řádné či náhradní, a na příjmu pojištěnce získaného v průběhu zaměstnání. Základní otázkou v dané věci je, zda je možné při výpočtu důchodu stěžovatele použít restriktci vycházející z ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb., které omezuje započitatelnou dobu evidence na úřadu práce na pouhé 3 roky. Aplikace tohoto restriktivního pravidla v daném případě nezohledňuje specifickou projednávané věci, kdy se stěžovatel v evidenci úřadu práce neocitl z důvodu, za který by jej bylo možno nadále znevýhodňovat, ale z důvodu, který související právní normy chápou jako objektivní a tudíž nezávislý na vůli stěžovatele. Stát přitom chrání zaměstnance, který utrpěl nemoc z povolání tím, že v případě onemocnění, majícího původ v řádně vykonávané práci, stanoví povinnost zaměstnavatele odškodnit jak tento následek, tak i budoucí účinky zejména tím, že mu poskytne odškodnění skutečnosti, že již není schopen dosahovat takového finančního ohodnocení jako v době před onemocněním. Tento přístup by měl být kontinuální a měl by pokračovat i při výpočtu starobního důchodu. V případě stěžovatele proto nemělo dojít k aplikaci ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb. a neměla tak být krácena doba pojištění ve smyslu citovaného ustanovení. Stěžovatel navrhuje, aby z těchto důvodů byl rozsudek Krajského soudu v Brně zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaná v písemném podání ze dne 8. 12. 2006 uvedla, že souhlasí s napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně a proto nepodává vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatele.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek podle ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z textu kasační stížnosti vyplývá, jak již bylo výše poznamenáno, že ji stěžovatel podává z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle uvedeného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popřípadě je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Takových pochybení se však v projednávané věci Krajský soud v Brně nedopustil.

Stěžovatelem tvrzená nezákonnost napadeného rozsudku měla spočívat v tom, že krajský soud akceptoval postup žalované, která započítala podle ustanovení § 5

odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb. do doby pojištění stěžovatele z celkové doby, kdy byl evidován jako uchazeč o zaměstnání na příslušném úřadu práce (od 1. 5. 1995 do 4. 2. 2005), po kterou mu nenáleželo hmotné zabezpečení, pouze dobu tří let. Stěžovatel je přesvědčen, že tato restrikce náhradní doby pojištění, k níž žalovaná přistoupila, neměla být v jeho případě aplikována, neboť nezohledňuje skutečnost, že se stěžovatel v evidenci úřadu práce neocítl o své vině, ale z důvodu na jeho vůli nezávislého, a to v důsledku onemocnění nemocí z povolání, která mu byla bývalým zaměstnavatelem odškodněna, přičemž onemocnění mu znemožnilo výkon jakékoliv další práce až do vzniku nároku na starobní důchod.

Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že při výpočtu starobního důchodu stěžovatele, pokud žalovaná použila restrikce vycházející z ust. § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb., pak postupovala v souladu se zákonem.

Z dávkového spisu stěžovatele zjistil Nejvyšší správní soud, že posudkem posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého ONV v Třebíči ze dne 10. 6. 1982 byl stěžovatel uznán částečně invalidním od 4. 3. 1982 podle ust. § 25 odst. 4 písm. b) zákona č. 121/1975 Sb., jelikož pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl schopen vykonávat jen jiné zaměstnání, méně kvalifikované, než dosavadní práci s motorovou pilou při těžbě dřeva. Na základě tohoto posudku byl stěžovateli přiznán částečný invalidní důchod, přičemž osobní vyměřovací základ dřívějšího částečného invalidního důchodu vynásobený koeficientem nárůstu podle § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění činil 18 993 Kč (2996 Kč x přepočítací koeficient 6,3392). Částečný invalidní důchod pobíral stěžovatel až do přiznání důchodu starobního. Naposledy před jeho přiznáním byl stěžovatel zaměstnán u společnosti M. a. s. T., sídlo J. M., jako ošetřovatel prasat a pracovní poměr uzavřený s tímto zaměstnavatelem ukončil stěžovatel dohodou o rozvázání pracovního poměru ku dne 30. 4. 1995. Od 1. 5. 1995 do 4. 2. 2005 byl veden jako uchazeč o zaměstnání Úřadu práce ve Znojmě, přičemž podle potvrzení uvedeného úřadu ze dne 15. 12. 2004 pobíral stěžovatel podporu v nezaměstnanosti v období od 1. 5. 1995 do 31. 10. 1995 a dále již mu hmotné zabezpečení vypláceno nebylo. Rozhodnutím žalované ze dne 27. 1. 2005, č. 430216410, byl žalobci přiznán starobní důchod od 16. 6. 2004 v celkové výši 7551 Kč měsíčně, z čehož procentní výměra činila 6241 Kč měsíčně a základní výměra 1310 Kč měsíčně. Již při výpočtu starobního důchodu v rozhodnutí ze dne 27. 1. 2005 bylo užito ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. (výše již citované), takže pro vyměření starobního důchodu stěžovatele byl vzat za podklad výpočtový základ, stanovený z osobního vyměřovacího základu ve výši 18 993 Kč, který byl vypočten z osobního vyměřovacího základu dřívějšího částečného invalidního důchodu, vynásobeného přepočítacím koeficientem 2996 Kč x 6,3392), takže výpočtový základ byl zjištěn ve výši 18 993 Kč měsíčně. Protože tato částka byla vyšší než osobní vyměřovací základ, stanovený za roky 1986 – 2003 (§ 18 odst. 1 a 4 zákona č. 155/1995 Sb., který činil 11 518 Kč, a bylo pro výpočet důchodu vycházeno z částky 18 993 Kč měsíčně. Stěžovateli bylo hodnoceno celkem 39 roků a 140 dnů pojištění, avšak v souladu s ustanovením § 34 odst. 1 ZDP byla celková náhradní doba pojištění (v osobním listě důchodového pojištění označení jako NDP) snížena na 80 %, tj. na 38 roků a 94 dnů. Stěžovatel dne 27. 6. 2005 požádal prostřednictvím OSSZ ve Znojmě o zhodnocení náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za roky 1995 až 2004 a namítal rovněž, že mu neprávem náhradní doba pojištění, kdy byl veden jako uchazeč o zaměstnání u Úřadu práce ve Znojmě (od 1. 5. 1995 do 4. 2. 2005), kdy nepobíral hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání, byla započtena jen v rozsahu tří let. Žalovaná jeho žádost napadeným rozhodnutím zamítla podle § 56 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. s tím, že i při započtení náhrady za ztrátu na výdělku do základu pojištěnce zůstává vyšší osobní

vyměřovací základ ve výši 18 993 Kč, stanovený postupem podle § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, takže namítaná skutečnost zůstává bez vlivu na výši důchodu. Krajský soud v Brně se s tímto závěrem ztotožnil z důvodů, které podrobně rozvedl v odůvodnění napadeného rozsudku. Protože však tato skutečnost nebyla již v kasační stížnosti stěžovatelem zpochybňována, Nejvyšší správní soud se jí dále již nezabýval. Jen nad rámec potřebného odůvodnění dodává, že závěr žalované má oporu ve spise a je zcela v souladu se zákonem. Bylo totiž bezpečně zjištěno, že i při zápočtu náhrady za ztrátu na výdělků činí osobní vyměřovací základ pouze částku 13 047 Kč. Spornou mezi účastníky zůstal pouze zápočet náhradní doby pojištění, kdy byl stěžovatel veden jako uchazeč o zaměstnání u Úřadu práce ve Znojmě v rozsahu pouhých tří roků, když žalovaná přistoupila k redukci celkové náhradní doby pojištění ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění.

Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že tento postup je v souladu se zákonem.

Podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) uvedeného zákona jsou pojištění při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastní též osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, a v rozsahu nejvýše tří let též po dobu, po kterou jim toto hmotné zabezpečení nenáleží, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a); podmínka vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání se pro účely tohoto zákona považuje za splněnou po dobu, za kterou podle zvláštního zákona náleží hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání před vzetím do této evidence. Uvedená redukce se vztahuje i na stěžovatele, neboť ten podle dokladů založených ve spise skončil pracovní poměr se svým posledním zaměstnavatelem – společností M. a. s. T. dohodou ku dni 30. 4. 1995. Ze spisu Okresního soudu v Třebíči sp. zn. 7 C 1021/95 bylo zjištěno, že žalobce uplatnil u soudu nárok na odškodnění nemoci z povolání (nikoliv na neplatnost skončení pracovního poměru), konkrétně pak nárok na náhradu za ztížení společenského uplatnění a náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti od června 1995 do srpna 2002. Podle rozsudku uvedeného soudu ze dne 12. 12. 2002, č. j. 7 C 1021/95 – 186, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2005, č. j. 49 Co 115/2003 – 213, bylo žalované organizaci uloženo zaplatit žalobci jako náhradu za ztížení společenského uplatnění 6000 Kč a náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti v celkové výši 429 133 Kč s příslušným úrokem z prodlení. Z dokazování provedeného soudem I. stupně bylo zjištěno, že stěžovatel u zaměstnavatele vykonával od 1. 6. 1983 v pracovním poměru práci ošetřovatele prasat a ku dni 5. 4. 1994 byla u něj zjištěna nemoc z povolání dermatitis proteinica, která vznikla za podmínek, za kterých pracoval u žalované, a v důsledku které byl uznán nezpůsobilým výkonu dosavadního zaměstnání. Bylo zjištěno, že zaměstnavatel odpovídá stěžovateli za zjištěnou nemoc z povolání podle ustanovení § 190 odst. 3 zákoníku práce), přičemž jiná práce nemohla být stěžovateli zaměstnavatelem nabídnuta, protože vyhovující práci pro něho neměl. Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví posudkového lékařství MUDr. J. S., pořízeného v uvedeném řízení vyplývá, že žalobce pro onemocnění nemocí z povolání nemůže vykonávat práci, při které by přišel do styku s vepřovým dobyt看em a z důvodu chorob, jimiž dále trpí (pro něž mu byl v minulosti přiznán částečný invalidní důchod) i práce v rostlinné a živočišné výrobě, fyzicky namáhavé a náročné na zrak. Zdravotní stav a dosažená kvalifikace mu umožňuje vykonávat práci denního vrátného, skladovou evidenci a výdej náradí, technickou kontrolu, doplňování zboží v obchodě a podobně.

Z uvedeného je patrné, že stěžovatel v důsledku onemocnění nemocí z povolání nemohl vykonávat jen zaměstnání, za jehož podmínek nemoc vznikla, jinak však, vedle pobírání částečného invalidního důchodu, mohl vykonávat celou řadu dalších zaměstnání, kde by riziku vzniku nemoci z povolání vystaven nebyl. Důvodem jeho evidence u úřadu práce byla tudíž nejenom situace vyvolaná vzniklou nemocí z povolání, za kterou byl náležitě odškodněn, ale též celková situace na trhu práce, eventuálně další okolnosti na straně žalobce, kdy se mu vhodné doporučené zaměstnání nepodařilo opatřit. Jde tudíž o situaci, na niž pamatuje ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění, které umožňuje započíst jako náhradní dobu pojištění uchazeči o zaměstnání u úřadu práce, po kterou mu nenáleží hmotné zabezpečení, jen dobu tří roků. Proto žalovaná nepochybila, když restrikcí podle zmíněného ustanovení provedla i v případě náhradní doby pojištění u stěžovatele.

Krajský soud v Brně proto nepochybil, pokud tento postup žalované ve svém rozsudku shledal zákonným a žalobu z téhož důvodu nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud z uvedeného důvodu pak podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl, neboť nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a), která měla spočívat v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení, se Krajský soud v Brně nedopustil.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opíral o ustanovení § 60 odst. 1 věta první a odstavec 2 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákona jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a správnímu orgánu nárok ve věcech důchodového pojištění nenáleží.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu